

6. Σεξουαλική συμπεριφορά των εφήβων σε Γυμνάσια και Λύκεια της Κύπρου

Κουρίδης Γιάννης, Σάββα Σάββας, Κουρίδης Χρήστος, Τορναρίτης Μιχάλης

Εισαγωγή

Στα σχολεία της Κύπρου δεν διδάσκεται το μάθημα της σεξουαλικής αγωγής ούτε υπάρχουν στοιχεία για το θέμα αυτό. Τα πολλαπλά προβλήματα που δημιουργούνται με τις ανεξέλεγκτες σεξουαλικές σχέσεις - όπως η μετάδοση των σεξουαλικά μεταδιδόμενων ασθενειών και του AIDS και οι ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες - επιβάλλουν την έρευνα για το θέμα και τη λήψη προληπτικών μέτρων.

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η μελέτη της σεξουαλικής συμπεριφοράς των εφήβων σε Γυμνάσια και Λύκεια της Κύπρου.

Υλικό - Μέθοδος

Η έρευνα διεξήχθη μεταξύ Σεπτεμβρίου 1999 και Ιουνίου 2000 στα πλαίσια έρευνας για το κάπνισμα και την παχυσαρκία στα παιδιά σχολικής ηλικίας. Ο χώρος αξιολόγησης ήταν τα δημόσια σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης.

Επιλογή του δείγματος

Επιλέχθηκαν παιδιά από όλη την έκταση των ελεύθερων περιοχών της Κύπρου και έγινε προσπάθεια να επιλεγούν με όσο το δυνατό μεγαλύτερη ακρίβεια με βάση την κατανομή του ολικού πληθυσμού στις πέντε επαρχίες και ανάλογα με τη διαμονή σε αστικές και αγροτικές περιοχές.

Υλικό της μελέτης

Το υλικό της μελέτης αποτέλεσαν 1239 παιδιά ηλικίας 12-18 ετών από τα 1267 στα οποία δόθηκαν ερωτηματολόγια (97.8%).

Αξιολόγηση των παιδιών

Για τη διερεύνηση των παραγόντων που σχετίζονται με το κάπνισμα δίνονταν στους εφήβους ηλικίας 12-18 ετών ειδικά ανώνυμα ερωτηματολόγια, που συμπλήρωναν

κατά τη διάρκεια της εξέτασης. Το ερωτηματολόγιο κάλυπτε όλες τις κοινωνικές πτυχές της ζωής του εφήβου με ερωτήσεις που αφορούσαν την κατάσταση της οικογένειας και των φίλων, τη σχολική επίδοση, τις καπνιστικές συνήθειες, τη λήψη οινόπνευματων ή ναρκωτικών, τις σεξουαλικές σχέσεις, κακοποίηση και διαταραχές συμπεριφοράς. Για τη σύγκριση των παιδιών με σεξουαλικές σχέσεις με τα υπόλοιπα παιδιά, επιλέχθηκε ομάδα μαρτύρων με τον ίδιο αριθμό παιδιών, ίδιου φύλου, διαμονής και σχολείου.

Αποτελέσματα

Τα παιδιά τα οποία ανέφεραν ότι είχαν σεξουαλικές σχέσεις ήταν 133 (11.0%), εκ των οποίων 102 (17.4%) ήταν αγόρια και 31 (5.0%) κορίτσια. Από τα αγόρια, 16 φοιτούσαν σε Γυμνάσια (5.6%) και τα υπόλοιπα 86 (28.8%) σε Λύκεια. Τα αντίστοιχα κορίτσια ήταν 3 (0.9%) σε Γυμνάσια και 28 (9.2%) σε Λύκεια. Πολύ χαμηλό ποσοστό παρατηρείται στις δύο πρώτες τάξεις του Γυμνασίου (μέχρι 0.8% στα κορίτσια και 1.9%-3.3% στα αγόρια), ενώ η συχνότητα στη Γ΄ Γυμνασίου είναι ίδια με την Α΄ Λυκείου (1.1%-2.0% στα κορίτσια και 12.4%-13.4% στα αγόρια). Η συχνότητα στη Β΄ Λυκείου είναι 8.6% για τα κορίτσια και 26.0% για τα αγόρια, ενώ στη Γ΄ Λυκείου αυξάνεται σε 17.1% για τα κορίτσια και 47.4% για τα αγόρια.

Ποσοστό 19.1% των κοριτσιών και 33.4% των αγοριών είχε την πρώτη σεξουαλική εμπειρία μέχρι την ηλικία των 14 χρόνων. Η μέση ηλικία έναρξης ήταν 15.7 για τα κορίτσια και 14.9 για τα αγόρια. Από τα παιδιά που είχαν σεξουαλικές σχέσεις ποσοστό 86.9% των αγοριών και 76.0% των κοριτσιών ανέφεραν ότι χρησιμοποιούσαν προφυλακτικά. Αν θεωρήσουμε ότι τα παιδιά που δεν απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση (17 αγόρια και 6 κορίτσια) δεν χρησιμοποιούσαν προφυλακτικά, τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 72.3% για τα αγόρια και 61.3% για τα κορίτσια.

Τα ενεργώς σεξουαλικά παιδιά σε σχέση με την ομάδα μαρτύρων παρουσίαζαν περισσότερο επικίνδυνη συμπεριφορά. Είχαν αποβληθεί περισσότερες φορές από το σχολείο (78.7% ν 41.9%, $p<0.001$), διάβαζαν λιγότερο (1.3 ± 1.0 ν 2.0 ± 1.4 ώρες/ημέρα, $p<0.001$), είχαν χειρότερη σχολική επίδοση (5.8 ± 1.9 ν 7.4 ± 1.9 , $p<0.001$), σχεδίαζαν λιγότερο να σπουδάσουν (62.4% ν 79.6%, $p=0.014$) και δήλωναν πιο συχνά εργαζόμενοι (22.7% ν 9.2%, $p=0.004$). Διέμεναν πιο συχνά με τον ένα από τους γονείς (9.8% ν 2.3%, $p=0.018$), ανέφεραν πιο συχνά κακοποίηση, κυρίως ψυχολογική (15.7% ν 4.4%, $p=0.033$), και είχαν συχνότερα προβλήματα με την Αστυνομία (24.8% ν 8.0%, $p<0.001$). Τα παιδιά αυτά επίσης κάπνιζαν περισσότερο (51.1% ν 16.9%, $p=0.006$), κατανάλωναν οινόπνευμα συχνότερα (92.5% ν 74.4%, $p<0.001$) και σε μεγαλύτερη ποσότητα (2.8 ± 2.4 ν 2.0 ± 1.8

ποτήρια/εβδομάδα, $p=0.008$) και ανέφεραν πιο συχνά μέθη (62.6% ν 35.1%, $p<0.001$). Παρόμοιες συνήθειες είχαν και οι φίλοι τους (κάπνισμα 85.4% ν 60.8%, $p<0.001$, οινόπνευμα 96.5% ν 88.9%, $p=0.034$), με τους οποίους μοιράζονταν πιο συχνά τα προσωπικά τους προβλήματα (65.1% ν 48.0%, $p<0.001$), ενώ οι διαφορές στους γονείς δεν ήταν στατιστικά σημαντικές.

Συζήτηση

Στη μελέτη αυτή παρουσιάζεται για πρώτη φορά η σεξουαλική συμπεριφορά των έφηβων μαθητών ηλικίας 12-18 ετών στην Κύπρο. Καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια για να πεισθούν τα παιδιά ότι το ερωτηματολόγιο είναι πραγματικά ανώνυμο και εμπιστευτικό ώστε να απαντήσουν με ειλικρίνεια στις ερωτήσεις. Πιστεύουμε ότι το καταφέραμε σε μεγάλο βαθμό. Λαμβάνοντας όμως υπόψη τη μεγάλη διαφορά μεταξύ αγοριών-κοριτσιών που ανέφεραν ότι είχαν σεξουαλικές σχέσεις (17.4%-5.0%), καθώς επίσης και την τάση της κοινωνίας μας που θέλει τα αγόρια να περιφανεύονται για τις σεξουαλικές τους κατακτήσεις ενώ για τα κορίτσια λειτουργεί σχεδόν σαν στίγμα, δεν αποκλείεται να υπερεκτιμήθηκε για τα αγόρια και να υποεκτιμήθηκε για τα κορίτσια. Το συνολικό ποσοστό, έστω και αν ισχύει η ανωτέρω υπόθεση, δεν επηρεάζεται. Το ποσοστό αυτό είναι πολύ χαμηλό και σχεδόν μηδαμινό στις τάξεις των Γυμνασίων. Σημαντική αύξηση αρχίζει να παρατηρείται μετά την ηλικία των 14 χρόνων για τα αγόρια και των 15 χρόνων για τα κορίτσια.

Οι διαπιστώσεις αυτές ελπίζουμε να ευαισθητοποιήσουν και να βοηθήσουν τις αρμόδιες αρχές για την παιδεία και την υγεία, ώστε να επιλεγεί η κατάλληλη ηλικία για την έναρξη της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης.

Συμπεράσματα

Το ποσοστό των παιδιών που έχουν σεξουαλικές σχέσεις στα Γυμνάσια της Κύπρου βρίσκεται σε χαμηλά ποσοστά, ενώ στα Λύκεια αυξάνονται στις δύο τελευταίες τάξεις. Τα παιδιά αυτά παρουσιάζουν περισσότερο επικίνδυνη συμπεριφορά και συνδέονται πιο πολύ με τους φίλους παρά με τους γονείς. Χρειάζεται η συνεργασία όλων των αρμόδιων αρχών για την παιδεία και την υγεία, ώστε να επιλεγεί η κατάλληλη ηλικία για την έναρξη της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης. Η σεξουαλική αγωγή πρέπει να είναι μέρος γενικότερου μαθήματος αγωγής υγείας που να περιλαμβάνει όλα τα θέματα επικίνδυνης συμπεριφοράς των εφήβων.

Πίνακας 6.1: Περιγραφή δείγματος

	Αγόρια	Αστικές περιοχές	Αγροτικές περιοχές	Κορίτσια	Αστικές περιοχές	Αγροτικές περιοχές	Σύνολο
Λευκωσία	217	166	51	230	164	66	447
Λεμεσός	171	139	32	184	144	40	355
Λάρνακα	102	47	55	114	54	60	216
Αμμόχωστος	31	-	31	33	-	33	64
Πάφος	76	31	45	78	34	44	154
Σύνολο	597	382	214	639	386	253	1236

Πίνακας 6.2: Σύγκριση ποσοστού παιδιών μελέτης σε κάθε επαρχία με τον ολικό μόνιμο πληθυσμό της Κύπρου κατά το τέλος 1997

	Κύπρου κατά το τέλος 1997 (Ποσοστό %)			(Ποσοστό %)		
	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο	Αστικές	Αγροτικές	Σύνολο
Λευκωσία	29,5	11,1	40,5	26.7	9.5	36.2
Λεμεσός	23,2	5,6	28,9	22.9	5.8	28.7
Λάρνακα	10,3	6,4	16,7	8.2	9.3	17.5
Αμμόχωστος	-	5,2	5,2	-	5.2	5.2
Πάφος	5,8	2,9	8,7	5.2	7.2	12.4
Σύνολο	68,8	31,2	100	62.1	37.8	100

Πίνακας 6.3: Σεξουαλικές σχέσεις και χρήση προφυλακτικού ανά τάξη

Σεξουαλικές σχέσεις (ανά τάξη)	Αγόρια		Κορίτσια		Σύνολο	
	N	%	N	%	N	%
1 ^η Γυμνασίου	3	3.0	0	0.0	3	2.3
2 ^η Γυμνασίου	2	2.0	1	3.2	3	2.3
3 ^η Γυμνασίου	13	12.9	3	9.7	16	12.1
1 ^η Λυκείου	13	12.9	1	3.2	14	10.6
2 ^η Λυκείου	27	26.7	9	29.0	36	27.3
3 ^η Λυκείου	43	42.6	17	54.8	60	45.5
Σύνολο Γυμνασίων	18	17.8	4	12.9	22	16.7
Σύνολο Λυκείων	83	82.2	27	87.1	110	83.3
Γενικό Σύνολο	101/597	16.9	31/639	4.8	132/1236	10.7
Χρήση προφυλακτικού	73/84	86.9	20/26	76.9	93/110	84.5

Πίνακας 6.4: Ηλικία πρώτης σεξουαλικής σχέσης

Ηλικία πρώτης σεξουαλικής σχέσης	<u>Αγόρια (100)</u>		<u>Κορίτσια (28)</u>		<u>Σύνολο (128)</u>	
	N	%	N	%	N	%
< 12 χρόνων	7	7.0	1	3.5	8	6.2
13 χρόνων	6	6.0	1	3.5	7	5.5
14 χρόνων	20	20.0	2	7.1	22	17.2
15 χρόνων	27	27.0	6	21.4	33	25.8
16 χρόνων	30	30.0	8	28.6	38	29.7
> 17 χρόνων	10	10.0	10	35.6	20	15.6